

ORKATER

Marc van Warmerdam - algemeen directeur/bestuurder
Nicolien Luttels - zakelijk leider/bestuurder

raad van toezicht

Roos Vermeij - voorzitter
Jeannette Smit
Bart Meesters
Marie-Anne Rudolphi

Stefan Dijkman - hoofd techniek/lichtontwerper
Corine Overvest - hoofd Orkater/De Nieuwkomers

Laura van der Ploeg - bureaumanager
Colleen Smit - productieleader
Tesse van Camerijk - marketing & publiciteit
Tim van der Voort - online marketing & publiciteit

Emiel Veken - hoofd decoratelier
Robert van Delft - 1^e inspiciënt geluid
Steven Raapis Dingman - 1^e inspiciënt allround

Maarten Verhoef - internationaal

De dagelijkse leiding wordt gevormd door Marc van Warmerdam, Nicolien Luttels en Stefan Dijkman.
Orkater biedt jaarlijks werk aan zo'n 100 acteurs, muzikanten, regisseurs, technici, schrijvers en ontwerpers.

NOOT De opgegeven speelbeurten en bezoekcijfers zijn gebaseerd op het aantal voorstellingen voor de aanvraag bij de Commissie Muziektheater en niet op het totaal aantal speelbeurten van Orkater en de daaraan gekoppelde bezoekcijfers. Die liggen in de werkelijkheid hoger.

Orkater

Westelijk Havengebied Amsterdam
Archangelkade 15c

telefoon - 020- 60 60 600
www.orkater.nl
Kamer van Koophandel - 41209137
BTW nummer - NL 006647996 B01

1. Korte typering

Orkater, een gezelschap van makers

Orkater is een nationaal en internationaal opererend Amsterdams gezelschap van makers. Van Nederlands meest uitgesproken theater- en filmregisseur **Alex van Warmerdam** tot nieuwe gezichten als musicerende acteurs **Reinout Scholten van Aschat**, **Matthijs van de Sande Bakhuyzen**, **Mattias Van Den Vijver** en **Jip van den Dool**. Van regisserende performers **Ria Marks** en **Titus Tiel Groenestege** tot componerende, musicerende acteurs als **Erik van der Horst** en **Viktor Griffioen**. Van schrijvende, regisserende acteurs **Geert Lageveen** en **Leopold Witte** tot de theatermakende beeldend kunstenaar **Michiel Voet** en de getalenteerde regisseur **Michiel de Regt**. Het zijn eigenzinnige makers met ieder een eigen kijk op het maken van muziek, theater en muziektheater. Die eigenzinnigheid is ook de directie niet vreemd. Marc van Warmerdam en Nicolien Luttels laten zien dat avontuurlijke keuzes en een solide bedrijfsvoering hand in hand kunnen gaan. Zij staan voor kwaliteit, professionaliteit en voor het waarborgen van de continuïteit. Niet door het bewandelen van gebaande paden. Continuïteit vindt Orkater niet in wat er aan de horizon gloort, maar in wat de horizon verborgen houdt. Het onbekende.

Muziek en Theater

Werd het als sensationeel en grensverleggend ervaren toen het oergezelschap Hauser Orkater theater maakte met eigentijdse live popmuziek, tegenwoordig reikt Orkater als een octopus zijn tentakels naar de uiterste hoeken van het muzikale spectrum, van rock 'n roll tot barok, van pop tot modern klassiek. Met Balletorkest of Holland Baroque, tegen alle natuurwetten in zonder bladmuziek, niet gedirigeerd, maar geregisseerd. Of met de uitvoeringen van *Lutine* en *Dead End* op het strand van Terschelling, waar de weergoden zich leken te roeren op aanwijzing van de regisseur. Of met *De Onzichtbare Man* dat het publiek meenam in de verborgen wereld van de illegaliteit met een wonderbaarlijke combinatie van theater en beeldende kunst. En waar anders dan bij Orkater had *Een Pure Formaliteit* gemaakt kunnen worden? Topacteurs Pierre Bokma en Porgy Franssen in een door Micha Hamel doorgecomponeerd werk in samenwerking met het Amsterdamse Cello8ctet in het grote-zaal-regie-debuut van Sarah Moeremans. Michiel de Regt zocht met jonge acteurs en musici de grote zaal op. "Extreem, grof, plat en gedurfd. Michiel de Regt koos allesbehalve voor een behaagziek compromis" schreef NRC Handelsblad over *Op de Bodem*.

Missie

Orkater heeft één missie; het wil het meest toonaangevende muziektheatergezelschap in zijn soort zijn. Daartoe ontwikkelt, produceert en presenteert het muziek, theater en de meest uiteenlopende mengvormen daarvan, nieuw geschreven en gecomponeerd. Hoe daar invulling aan wordt gegeven is te lezen bij de activiteiten. Hoofddoelstelling en kernactiviteiten zijn wezenlijk niet anders dan vier jaar geleden. Eigenheid en artistieke onafhankelijkheid van de maker staan hoog in het vaandel. Het gezelschap bindt gerenommeerde én nieuwe makers en spelers aan zich, werkt nauw samen met zowel presenterende als producerende instellingen, bereikt het potentiële publiek en realiseert de zakelijke doelen. Betrokkenheid en geestdrift gaan verder dan het eigen werk. Ervaring, deskundigheid en middelen worden beschikbaar gesteld aan niet-kapitaalachtige makers. Orkater is een geëngageerde en actieve pleitbezorger voor de collectieve belangen van de culturele sector in het algemeen en de podiumkunsten in het bijzonder.

2. Artistieke uitgangspunten, signatuur en beschrijving activiteiten

Als je goed kijkt, zie je de lijnen lopen

Terwijl het beleidsplan 2017-2020 geformuleerd wordt, is het gezelschap volop bezig met het vorige. *De PindakaasPrins* met Holland Baroque, *Het Gelukzalige* van Alex van Warmerdam, *Distel* in de regie van Michiel de Regt en *Rumspringa* van de nieuwkomers Iona & Rineke. Zie je ze alle vier, dan zie je Orkater. Je ziet gerenommeerde makers, je ziet nieuwkomers, je hoort puur klassiek, je hoort keiharde rock. Als je goed kijkt zie je de lijnen lopen. Actrice Eva van der Post liep stage in *Alice in Wonderland* en excelleerde in *De Terugkeer van Hans & Grietje*, beiden gemaakt door Geert Lageveen en Leopold Witte. Nu is zij de jongste actrice in *Het Gelukzalige* van veteraan Alex van Warmerdam. Erik van der Horst kwam met zijn kompanen van The Sadists Orkater binnen en verwierf een plek bij Orkater als componist, muzikant en acteur. Hij is te zien in *De PindakaasPrins* dat geregisseerd is door Ria Marks, misschien wel de meest ervaren regisseur op het gebied van fysieke voorstellingen. Zij is weer van grote betekenis voor het nieuwe muziektheatergezelschap Via Berlin. Eerst als coach/regisseur in het kader van Orkater/De Nieuwkomers, tegenwoordig als regisseur van het onafhankelijk opererende Via Berlin. Marks maakte *Crazy Love* met Titus Tiel Groenestege, die op zijn beurt weer de nieuwe collectieven Zoutmus en Goldmund regisseerde, ook in het kader van Orkater/De Nieuwkomers. En zo nemen de vaste makers verantwoordelijkheid voor het grote geheel. Leopold Witte tekende ondertussen voor de regie van *De Onzichtbare Man*, het intrigerende project van beeldend kunstenaar Michiel Voet. Lageveen en Witte werden overvallen met vier Musical Awards voor hun voorstelling *De Terugkeer van Hans & Grietje* met het Balletorkest. Tussendoor werden zij overladen met prachtige recensies voor de voorstelling *Lutine* in de regie van Michiel de Regt. Deze regisseur bewees eerder zijn kwaliteit met de kleine voorstelling *237 redenen voor seks* en zijn montage voor de grote zaal *Op de Bodem*. En met De Regt kom je weer bij *Distel* o.a. gespeeld door Mattias van den Vijver. Hij maakt weer deel uit van de Nieuwkomers Lars Doberman, dat verraste met *De Familie Mansøn* in de regie van Suze Milius.

Goed acterende muzikanten en goed musicerende acteurs zijn dun gezaaid. Orkater is verheugd met de komst van Lars Doberman, een theatercollectief voortgekomen uit Orkater/De Nieuwkomers bestaande uit Reinout Scholten van Aschat, Matthijs van de Sande Bakhuyzen, Mattias Van De Vijver en Jip van den Dool. “Net als hun succesvolle debuut is *De Familie Mansøn* niet zozeer een lineair biografisch verhaal maar een associatief, fraai vormgegeven swingend muzikaal stuk”, schreef De Volkskrant. Zij maken de komende jaren zelf nieuwe voorstellingen, maar staan ook in producties die door anderen zijn geïnitieerd, zoals de grote zaalproductie *Julius Caesar*

De jas van Orkater

Voorstellingen van Orkater staan met beide benen in het hier en nu. *Julius Caesar* van regisseur Michiel de Regt en schrijver Michael Bijnens gaat over de staat van Europa en de macht van Brussel. Wat de komst van honderden arbeidsmigranten uit Polen betekent voor het Friese plattelandsleven is niet direct het onderwerp, maar wel de achtergrond waartegen *Lost in the Greenhouse* van Geert Lageveen en Titus Tiel Groenestege zich afspeelt. In *A girl goes Doo Doo Doo* loopt, in een overwegend witte maatschappij, het gevecht van een zwarte zangeres voor een carrière uit op een zoektocht naar eigenwaarde. Sommige onderwerpen lijken nooit ingehaald te worden door de tijd. Je heil zoeken in een geheim genootschap bijvoorbeeld. Of de liefde. Moraliseren of preken is Orkater vreemd. Het andere daglicht, de lichte toets, is meer des Orkaters. Steek de actualiteit in een andere jas, bewust of onbewust, je zal er anders naar kijken. Dat geldt ook voor Orkater als gezelschap. Samenwerkingen met bijvoorbeeld het Amsterdamse Bostheater, het Bijlmer Parktheater en de Emerson Foundation in Boston geven een nieuwe kijk op het eigen werk.

Doelstellingen

Het maken van onderscheidende muziektheaterproducties is de kerntaak. De missie van Orkater is onwrikbaar, de doelstellingen niet:

- Orkater zoekt naar artistieke uitdagingen door nieuwe wegen in te slaan met bestaande partners en door nieuwe samenwerkingen aan te gaan, bijvoorbeeld met Amsterdam Sinfonietta. Samenwerking met orkesten en ensembles blijft onverkort overeind. Het is de wederzijdse wens om de succesvolle samenwerking met Het Balletorkest voort te zetten, maar deze zal zich minder richten op de familievoorstelling.
- Orkater maakt nieuw geschreven muziektheaterproducties. Het Amsterdamse Bostheater maakt groot gemonteerde repertoirestukken. Het openluchttheater in het Amsterdamse Bos, met een capaciteit van 1500 toeschouwers, is de ideale locatie om de krachten te bundelen. Het Amsterdamse Bostheater en Orkater gaan nauw samenwerken. Buiten allerlei kleinere activiteiten maken zij om het jaar gezamenlijk een grote muziektheaterproductie die in een lange serie in het openluchttheater van het Amsterdamse Bos gespeeld. Met *Candide* in 2017 neemt het Amsterdamse Bostheater het voortouw, eerst op Oerol daarna in het Amsterdamse openluchttheater. In 2019 is het de beurt aan Orkater.
- Met je museumjaarkaart naar de schouwburg! Beeldend kunstenaar Levie van Veluw maakt samen met Ria Marks kunst in het theater of theater van zijn kunst. Daar is hij nog niet helemaal uit. Dat beeldende kunst een steeds prominentere rol gaat spelen binnen het werk van Orkater staat buiten kijf.
- De samenwerking met het Bijlmer Parktheater wordt geïntensiveerd. Kennis en kunde op gebied van productie en talentontwikkeling worden gedeeld en gezamenlijk wordt de voorstelling *Woiski* gemaakt.
- Orkater maakt als coproducent producties mogelijk van jonge gezelschappen zoals Via Berlin, Goldmund, Nineties Productions en Moeremans & Sons.
- De meest ambitieuze internationale uitdagingen zijn de Amerikaanse remake van *Richard III* en de Poolse versie van *Lost in the Greenhouse* in 2019. Een jaar eerder wordt deze locatievoorstelling gemaakt in het kader van Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018. Verder zijn het vooral de kleinere producties, waaronder die van De Nieuwkomers, die de vruchten gaan plukken van het vier jaar geleden ingezette “buitenlandbeleid”.

Orkater heeft een samenwerkingsverband met de IMC Weekendschool, een vrijwillige school voor aanvullend onderwijs voor gemotiveerde jongeren van 10 tot 14 jaar uit sociaaleconomische achterstandswijken. De IMC Weekendschool wil voor en met jongeren hun perspectieven op beroep en samenleving verbreden, hun zelfvertrouwen versterken en het gevoel van verbondenheid met de samenleving vergroten. Orkater verzorgt voor de IMC Weekendschool een intensieve cursus over theater en theater maken. Makers en medewerkers van Orkater zetten zich hier belangeloos voor in.

Orkater nam het initiatief om cliënten van de Voedselbank in staat te stellen gebruik te maken van onverkochte stoelen. Inmiddels is dit idee onder de noemer Voedselbank Cultuur op veel plaatsen in het land overgenomen. Recentelijk hebben de belangrijke culturele instellingen in de stad Utrecht zich aangesloten. Mede dankzij de Stadsschouwburg Amsterdam en Theater Bellevue (supporters van het eerste uur) is de Voedselbank Cultuur in Amsterdam breed ondersteund, door zowel podia als musea.

Buiten Nederland

“Je moet continu je eigen kunstvorm ter discussie stellen en bevragen, zowel in een nationale als internationale context” aldus Frie Leysen. Zij wordt gezien als een van de meest vooraanstaande persoonlijkheden in de internationale theaterwereld. Als oprichter en directeur van DeSingel in Antwerpen stond zij aan de wieg van de eerste Mexicaanse Hond-producties van Alex van Warmerdam. Met de acteurs van Olympique Dramatique maakt hij dit jaar *Het Gelukzalige*, een coproductie van Orkater en Het Toneelhuis. Recentelijk ging de Vlaamse remake van *237 Redenen voor Seks* van Geert Lageveen en Leopold Witte in de Antwerpse Arenberg in première. Vlaanderen behoort tot het Nederlands taalgebied, maar blijft tegelijkertijd het meest nabije buitenland.

Om invulling te geven aan de doelstelling “nieuwe muziektheatermakers internationaal presenteren” werd Maarten Verhoef aangetrokken. Orkater is nationaal een herkenbaar en sterk merk. Verhoef onderzocht of het gezelschap ook internationaal onderscheidend is. Met name middelgrote publiek- en vakfestivals blijken voor Orkater interessant. Hoe Orkater muziek en theater bij elkaar brengt wordt door veel buitenlandse programmeurs als bijzonder ervaren. De kleinschalige producties sluiten financieel het beste aan bij het budget van deze festivals. De inspanningen van Verhoef werpen hun vruchten af. De nieuwkomersproductie *Een Bebop Verhaal* speelde op Tampère Festival (Finland), *De Onzichtbare Man* ging naar Festival Le Cratère (Frankrijk) en nieuwkomers-productie *Een Mond vol Zand* speelde op het Hat Fair Festival (Engeland). Er werden workshops/masterclasses muziektheater gegeven door Orkaterregisseur Ria Marks op theaterscholen in New York (USA) en Reykjavik (IJsland). Deze zomer volgt een masterclass in Boekarest (Roemenië). In de zomer van 2015 maakte schrijver/regisseur Dagmar Slagmolen met het artistieke team van Orkater en een Zuid-Afrikaanse cast *Masote's Dream*. De première vond plaats op het toonaangevende National Arts Festival te Grahamstown, waarna een tour in Zuid-Afrika volgde. Orkater produceerde de voorstelling samen met de Zuid-Afrikaanse producent Thambo en de theaters Pacofs (Bloemfontein) en Sowetho Theatre.

Het eigen werk internationaal presenteren, workshops muziektheater geven in het buitenland, collectieve promotie met Nederlandse geestverwanten, het staat allemaal op de agenda voor de komende jaren. Twee bijzondere projecten springen eruit:

- Op uitnodiging van Arts Emerson Foundation in Boston maakt Orkater in seizoen 2017/2018 een Engelstalige versie van de succesvolle voorstelling *Richard III* met muziek van Tom Waits. Acteur Gijs Scholten van Aschat staat aan het hoofd van het Nederlandse artistieke team en tekent voor de titelrol. De cast bestaat uit de acterende musici van The Sadists en wordt verder aangevuld met Amerikaanse acteurs/muzikanten. Er staan lange series spelen in Boston, Washington en Minneapolis op het programma. De Amerikaanse editie zal ook in de Amsterdamse Stadsschouwburg worden gespeeld.
- In het kader van Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 maakt Orkater *Lost in the Greenhouse*. Mede gezien het onderliggende thema, Poolse arbeidsmigratie naar Friesland, staat de presentatie van deze voorstelling in Polen voor 2019 op de agenda.

Projecten

Om producties artistiek maximaal tot hun recht te laten komen en risico's optimaal te kunnen inschatten is het van belang om te kunnen inspelen op actuele ontwikkelingen en waar nodig producties te kunnen herindelen wat betreft grootte van de zaal en aantal speelbeurten. De aanvraag voor het Kunstenplan 2017-2020 betreft 25 voorstellingen voor de kleine/middenzaal en 30 voor de grote zaal per jaar. Voor de onderstaande projecten *Candide* en *Woiski* zijn de componisten nog niet definitief vastgelegd. Het Fonds Podiumkunsten wordt z.s.m. op de hoogte gebracht.

CANDIDE

coproductie Orkater/Amsterdamse Bostheater/groot op locatie Oerol en Amsterdamse Bostheater
regie **Ingejan Ligthart Schenk**

Voltaire schreef in 1759 de roman *Candide*, waarin hij wreedheid, blind optimisme en onwrikbaar geloof in religie op filosofische en humoristische manier op de korrel neemt. Het handelt over de vraag hoe het leven vol te omarmen, zonder de ogen te sluiten voor alle wreedheden die bij het leven horen. *Candide* wordt vaak gezien als het sleutelwerk in het verlichtingsdenken, maar het attaqueert meerdere filosofische ideeën die onder de verlichting vallen. Het verhaal wordt nooit cynisch, maar geeft eerder een liefdevolle humoristische inkijk in de pogingen van de mens op zoek naar zingeving en is daardoor tijdloos. De makers beogen een moderne muzikale versie met grootse beelden, waarbij muziek een prominente rol speelt in de vertelling. Hierbij wordt sluiks gekeken naar de versie die Leonard Bernstein componeerde van het verhaal. *Candide* wordt een raamvertelling waarin de rampen die de personages overkomen in het verhaal parallel lopen met de moeilijkheden die de acteurs ervaren met de opvoering ervan. Decors die niet werken, acteurs die elkaar niet kunnen luchten. Het niet functionerende toneelbedrijf wordt steeds "onbedoeld" zichtbaar.

Candide, een eerlijke open jongen, krijgt les van de filosofieleraar Pangloss, die aan zijn leerling onderwijst: "Dit is de beste van alle mogelijke werelden." Maar als Candide zoent met zijn geliefde Cunégonde wordt Candide uit het kasteel getrapt. Zijn reis over de wereld begint, een ongelofelijke dwaaltocht waarbij Candide en Pangloss een staalkaart aan wreedheden aanschouwen en ondergaan, van uitbuiting tot vermindering, van verkrachting tot beroving, van ziekte tot natuurgeweld. Deze ellende dient geen hoger doel. Het toont slechts de aard van de mensheid en contingentie van de natuur. Pangloss blijft desondanks argumenten verzamelen om een rechtvaardiging te vinden voor alle wreedheden, al worden zijn argumenten steeds absurder.

WOISKI coproductie Orkater/Bijlmer Parktheater kleine/midden zaal

regie **Geert Lageveen**

Woiski vertelt het schrijnende levensverhaal van vader en zoon Woiski. Max Woiski is een Surinaamse bandleider, die in de jaren dertig naar Nederland komt. Hij moet knokken tegen allerlei vooroordelen.

Jacques van Tol dicht in *Hocipoca brengt ons de Carioca*:

"Hij brengt ons de kunst van zijn land - een bus capucijners in de hand

En niemand leest op zijn snuit - Of de neger ons aanlacht of uit."

Max overleeft de oorlog door lid te worden van de Kultuurkamer. Met zijn licht getinte huid geeft hij zich uit voor Cubaan en weet zo een Ariërvrklaring te verkrijgen. Jazz mag hij alleen niet meer spelen en hij moet zijn zwarte landgenoten de deur weigeren. Na de oorlog krijgt hij de wind van voren van Kid Dynamite, die sappelend de oorlog door is gekomen. Toch weet hij een succesvolle nachtclub te beginnen, La Cubana, en met zijn hit *Bruine Bonen met Rijst* Nederland te veroveren. Zijn zoon, Max jr., groeit op in Suriname bij zijn grootouders. Hij moet in de keuken bij het personeel eten, omdat hij zo'n donkere kleur heeft. Juist vanwege die kleur laat Max Sr. hem naar Nederland komen, omdat in zijn orkest een donkere gitarist een exotisch en daarmee commercieel element vormt. Vader en zoon raken in een heftige strijd verward. De zoon verwijt zijn vader nergens voor te staan en zich altijd en overal aan te passen. Dit verhaal wordt uit de doeken gedaan op een avond in de nachtclub La Cubana. Met Max Sr. als de even charmante als dwingende bandleider, die als levensmotto heeft: "bluf, lieg en versier". Hij staat zijn zoon Max niet toe om solo's te spelen. Max jr. moet knokken voor de aandacht van het publiek en zijn vader. De gespannen verhouding tussen de vader en de zoon komt tot uitbarsting in een ultieme battle. Een zwoele Caribbeaanse nacht, waarin allerlei muziekstijlen langs komen, van jazz tot hiphop, van merengue tot mambo, van calypso tot kaseko en waarbij de temperatuur langzaam oploopt tot tropische hoogte. Met als centrale vraag: wie zijn wij, waar staan wij voor en hoe kunnen wij ons aan onze stereotypen onttrekken.

Woiski wordt een samenwerkingsproject met het Bijlmer Parktheater. Geert Lageveen, die een sterke band heeft met Suriname, tekent voor de regie. Er wordt een aantal jonge muzikanten en acteurs met Surinaamse roots gezocht. Surinaamse muziek stond in 2015 volop in de aandacht. Een hiphopper als Typhoon verwerkt klassieke Surinaamse elementen in zijn muziek en verbindt daarmee de muziek van de Woiski's met de muziek van nu. Patrick van den Haneberg schrijft een boek over de Woiski's, dat als bronnenmateriaal dient en gelijk met de voorstelling in 2017 uit zal komen.

ACHTERGEVEL coproductie
Orkater/Amsterdam Sinfonietta
regie **Ria Marks** en **Titus Tiel**
Groenestege muziek Beethoven,
Kurtág, Bartók, Sjostakovitsj e.a.
Achtergevel is losjes gebaseerd op de
film *Rear Window* van Alfred
Hitchcock.

In de voorstelling zien we de
achtergevel van een
appartementencomplex met op de
binnenplaats ruimte voor de 22
muzikanten van Amsterdam
Sinfonietta. Achter de ramen en op
de binnenplaats spelen zich grote en
kleine verhalen af, veelal zonder
dialogoog. Die verhalen worden
voortdurend gekleurd door de aard
van de muziek, die soms versterkt,
dan weer contrasteert en regelmatig
de hoofdrol opeist.

Het publiek krijgt de rol van voyeur
en ziet flarden privé leven voorbij
komen. Onwillekeurig zal het
betekenis geven aan de beelden en
gebeurtenissen die het
voorgeschiedt krijgt, al dan niet
gestuurd door de muziek. Het
menselijk brein is geneigd van al die
flarden één groot verhaal te maken,
daarin gestuurd door wat het kent en
zich herinnert. Regelmatig zal het
verhaal bijgesteld moeten worden
omdat de werkelijkheid anders in

elkaar steekt dan gedacht. Zo wordt *Achtergevel* een voorstelling over wat je ziet, niet ziet, hoort, niet
hoort, wat je denkt te zien omdat je het hoort, en wat je niet ziet, omdat je even niet luisterde.

De appartementen worden bevolkt door acteurs van Orkater maar ook de muzikanten van Amsterdam
Sinfonietta zijn bewoner, lopen in- en uit en verschijnen regelmatig achter de ramen.

Het verhaal beslaat een dag, een nacht en een ochtend en krijgt daarmee een symfonische structuur.

De muziek wordt een aaneengesloten montage van muzieksoorten, stijlen en geluidseffecten uitgevoerd
door de musici van Amsterdam Sinfonietta in verschillende bezettingen. Van een intiem duet tot krachtige
akkoorden van het hele 22-koppige ensemble. Doordat ook de muzikanten de appartementen bevolken en
ook daar hun instrument laten spreken wordt de voorstelling regelmatig uit het realisme getild en komt er
ruimte voor het verbeelden van de angsten en verlangens van de bewoners. Als de nacht valt openen zich
de krochten van het onderbewuste; angsten worden nachtmerrie's, verlangens fantasieën, oeroude
instincten doen alledaagse ergernissen ontaarden in moordneigingen. De voorstelling krijgt de trekken van
een freudiaanse thriller. Maar als een hoge viool-tijl de ochtend aankondigt trekken de draken zich terug.
Of niet?

INSTANT LOVE coproductie Via Berlin/Cello8ctet/Orkater, kleine/midden zaal en Oerol
regie **Ria Marks**, tekst **Ko van den Bosch**, muziek **Harald Austbø**

Een vrouw belandt in haar zoektocht naar liefde in de voor haar totaal onbekende wereld van de porno-industrie. Ze heeft relaties gehad, maar genot was daar nooit een onderdeel van. Met de vraag of zij wel in staat is om werkelijk genot te ervaren, raakt ze verzeild in bizarre uithoeken van de liefdesindustrie en ontmoet daar de meest uiteenlopende figuren. 'Why is love needed?', is de vraag die Via Berlin zich stelt. Gebaseerd op films als *La Pianiste* & *Nymphomaniac* maakt Via Berlin een zinnenprikkelende muziektheater voorstelling over liefde op bestelling en de vele gradaties van genot. De hele voorstelling balanceert op de spanning van dat dunne lijntje tussen het ultieme genot en de afgrond erna. De contrastrijke muziek is de drijvende kracht in de voorstelling. Componist Harald Austbø onderzoekt de verklanking van aantrekken en afstoten, van gevoelig- en ongevoeligheid en zet de sensualiteit van de cello scherp af tegen de klank van groepshysterie. De Nederlands-Noorse Austbø heeft een indrukwekkende staat van dienst. In zijn driedubbelrol als componist, cellist en acteur, is hij voor het octet de gedroomde compagnon. Hij creëert nieuw materiaal dat aangevuld wordt met *Cello Counterpoint* van Steve Reich.

In ontwikkeling voor 2019-2020

HOE MOET HET DAN? tekst en muziek **Micha Hamel** script doctor **Ariane Schluter** regie **Suze Milius** (o.v.b.)
met o.a. actrice **Ariane Schluter** en violiste **Isabelle van Keulen**

De voorstelling gaat over het misverstand dat wij zouden weten wie we zijn en dat we zicht hebben op ons innerlijk. Dit had Sigmund Freud reeds ontdekt, maar is tegenwoordig weer ondergesneeuwd geraakt door hapklare taal (tijdschriftpsychologie, facebookwijsheden, marketingfacts, managementtaal en wellness-tips) die de schijn wekt dat onze binnenwereld en ons leven te managen zijn. Maar het tegendeel is waar, in al het volkomen heldere schuilen nieuwe schrikwekkende afgronden. In *Hoe moet het dan?* worden ieders talenten ingezet om de grenzen tussen disciplines te doen vervagen, opdat er een intensieve vervlechting van taal en muziek ontstaat. Het werk is te benoemen als met toneel versneden vioolconcert, als surrealistisch muziektheater of als interdisciplinair gedicht. Iedereen zingt, iedereen maakt deel uit van het expressieve geheel dat alle registers bepeelt, van anekdote tot droom, van herkenbare taal tot woordenloos samenspel.

Klara heeft geen innerlijk. Ze heeft wel gevoelens, maar die grijpen nergens op aan. Ze begint zich dat te realiseren als ze muziek hoort. Klara heeft een vaag gevoel dat uit die muziek iets belangrijks uit te putten is, maar als ze erover praat lijken haar woorden telkens in een verkeerd register te klinken. Dan komt er een jongen aan de deur, en er ontstaat ogenblikkelijk een spanning tussen hem en Klara. Is het een verloren zoon, een god, of is het een straatjongen die haar komt beroven? Ze wordt zo uit balans gebracht dat de noodzaak om op zoek te gaan naar een innerlijk waarin zich de dingen vastzetten groter wordt. De jongen brengt namelijk een vuur bij haar naar boven, waardoor ze in staat is met hem te lachen, te huilen en te eten. De grenzen tussen praten en zingen, acteren en leven vervagen nu, en het lijkt alsof Klara in een ritueel wordt ingesnoerd. Plotseling is de jongen verdwenen. Dan krijgt ze een brief zonder afzender. Ze denkt dat hij van de jongen komt, maar ze kan niet ontdekken wat hij haar te zeggen heeft. De violiste verschieft van rol, wordt afwisselend haar moeder, haar minnares en haar dochter. De jongen verschijnt weer en vertelt Klara dat de brief door haar eigen innerlijk aan haarzelf geschreven is. De violiste en de jongen vertrekken, Klara blijft achter in een storm van gevoelens.

WHITE POVERTY coproductie Via Berlin/Ragazze Quartet/Orkater, kleine/midden zaal en Oerol
regie **Ria Marks** met **Dagmar Slagmolen, Wil van der Meer, Viktor Griffioen, Kaspar Schellingerhout** e.a.
De muziektheatervoorstelling *White Poverty*, geïnspireerd op de documentaire 'Queen of Versailles' en film 'Blue Jasmine', gaat over een miljardairsfamilie die een megalomaan huis aan het bouwen is. Maar door de financiële crisis raakt de man des huizes in financiële nood en moet de bouw van het grootste woonhuis van het continent worden onderbroken. Daar zitten ze dan in een half-af paleis: een man die totaal overspannen de beurskoers in de gaten houdt, een vrouw die zich geen houding kan geven en creditcards blijft plunderen, kinderen die worden verwaarloosd, een complete huishouding die niet wordt uitbetaald en het werk laat liggen. Het gezin, dat zich niet meer kan verschuilen achter een dik gevulde portemonnee, krijgt opeens met elkaar en elkaars emoties te maken. Het Ragazze Quartet zal de muzikale basis vormen voor een strijkersensemble, met als contrasterende klankkleur de scheurende gitaren van acteurs Kaspar Schellingerhout en Viktor Griffioen. Basis voor de muziek zijn de *Estaciones Porteñas* van Astor Piazzolla.

3. Plaats in het veld - pluriformiteit - onderscheidend - positie - samenwerking

Het grote geheel

- Het begrip muziektheater was ooit vrijwel exclusief voorbehouden aan Orkater. Andere mengvormen van muziek en theater heetten gewoon opera, operette, recital of musical. In de afgelopen decennia is het begrip verwaterd tot een containerbegrip. Alles heet muziektheater, tot en met het gebouw aan toe. De begripsverwarring ten spijt, het maakt Orkater niet minder onderscheidend. Het gezelschap bespeelt een breed veld, zowel wat betreft muziek als theater. Van klassiek symfonieorkest tot keiharde rock formatie, van ingetogen monoloog tot tekstloze choreografie voor vier dansers en twee muzikanten. Voor de een is het maken van muziektheater een nieuwe artistieke uitdaging, voor de ander is het een aanhoudende bron van inspiratie. Muziektheater kent geen waarheid en Orkater kent geen dogma's. Precies dat geeft de makers bij Orkater de ruimte om geen pad onbewandeld te laten. Orkater bereikt een groot en gevarieerd publiek. Met grote en kleine, complexe en niet-complexe producties speelt Orkater in schouwburgen, op locatie, in vlakkevloertheaters en op festivals door het hele land.
- De crossover van muziek en theater brengt over en weer publiek in beweging.
- Orkater maakt vrijwel uitsluitend nieuw geschreven en nieuw gecomponeerde voorstellingen en neemt daarmee artistieke en zakelijke risico's die beduidend groter zijn dan bij het publiek bekende teksten en composities.
- Orkater biedt ruimte aan nieuw en bewezen talent en brengt deze samen. Orkater/De Nieuwkomers is een uniek talentontwikkelingsprogramma dat nut, noodzaak en effectiviteit bewezen heeft. De artistieke en zakelijke reputatie van Orkater opent deuren voor nieuw talent. Orkater stelt haar ervaring, deskundigheid en middelen beschikbaar voor onafhankelijke theatermakers.
- "Mede dankzij interessante projecten van Orkater nam de ontwikkeling van kwalitatief muziektheater op locatie de afgelopen jaren een hoge vlucht", aldus Kees Lesuis, programmeur van Oerol.
- Orkater maakt grote producties buiten de BIS mogelijk door substantiële samenwerkingen aan te gaan met andere culturele instellingen en is in staat om bij uitzonderlijke projecten substantiële aanvullende financiering te realiseren.
- Orkater is een deskundige en betrouwbare coproductiepartner. Het werkt structureel samen met Theater Bellevue huisgezelschap/ coproducent/alliantiepartner De Nieuwkomers ♦ Stadsschouwburg Amsterdam vaste bespeling/coproducent ♦ Arts Emerson, Boston USA bespeling/coproductie ♦ De Lawei, Drachten en Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 ♦ schouwburgen en vlakkevloertheaters in het hele land, vaste bespeling ♦ Oerol, De Parade, Over het IJ festival vaste bespeling ♦ Bijlmer Parktheater ♦ Toneelschuur Haarlem huisgezelschap/alliantiepartner De Nieuwkomers ♦ Alliantiepartners De Nieuwkomers ♦ Theater aan het Spui ♦ Amsterdamse Bostheater ♦ Amsterdam Sinfonietta ♦ Via Berlin ♦ Ragazze Quartet ♦ Het Balletorkest ♦ Cello8ctet Amsterdam ♦ Nineties Productions ♦ Toneelhuis Antwerpen/Olympique Dramatique ♦ Moeremans & Sons.
- Orkater is een betrokken en actieve pleitbezorger van de belangen van de culturele sector, met name die van de kleine en middelgrote gezelschappen, en komt op voor fatsoenlijke honorering en een gezond werkklimaat voor technisch, administratief en artistiek personeel.

4. Ondernemerschap

Cultureel ondernemer avant la lettre

Orkater is een gezelschap. Orkater is ook een bedrijf; een gezond en solide bedrijf dat zijn organisatie en financiën op orde heeft en dat daardoor gecalculeerde risico's kan nemen. Dat is altijd al zo geweest. Voormalig staatssecretaris van Cultuur Rick van der Ploeg was niet de bedenker van het begrip 'cultureel ondernemer', maar bracht het rond de millenniumwissel wel met verve aan de man. Lang hing rond dit begrip de geur van commercie, produceren om geld te verdienen, om winst te maken. De ware cultureel ondernemer is echter niet uit op geldelijk gewin. Hij brengt ideeën, fantasieën, bespiegelingen aan de man in de vorm van tekst, muziek, beweging en beeld. Zijn natuurlijke financier is het publiek, maar als het nodig is zoekt hij steun, materieel en immaterieel, bij andere culturele instellingen, bij overheden, bij particuliere en publieke fondsen en bij het bedrijfsleven. Voor een cultureel ondernemer is het sleutelwoord draagvlak; draagvlak binnen de eigen organisatie, binnen het eigen vakgebied, bij het publiek, bij de politiek. "De kracht van het collectief" geldt voor de makers, maar ook voor de organisatie van Orkater. Administratief, productioneel en technisch personeel werken samen als een goed lopende machine. Belangrijke uitgangspunten in de bedrijfsvoering zijn:

- alles onder één dak (kantoor, repetitieruimtes, decoratelier);
- collectieve verantwoordelijkheid (makers en organisatie) voor publiekswerving, talentontwikkeling en culturele diversiteit;
- kosten van een voorstelling moeten in verhouding staan tot de hoeveelheid publiek die de voorstelling zou kunnen/moeten bereiken;
- decor, licht, geluid en grafische vormgeving in eigen beheer;
- scherp onderhandelen en scherp inkopen;
- investeren in relaties met regisseurs, acteurs, musici, technici, schouwburgdirecteuren, financiers, journalisten en niet in de laatste plaats met het publiek;
- een uitgebalanceerde mix van grote en kleine producties;
- voortdurend koersen op een gezond eigen vermogen;
- nastreven van een eigen inkomstenquote van 43% gemiddeld per jaar.

Het Fonds Podiumkunsten en de Gemeente Amsterdam waren in 2013 bereid om binnen de geldende kaders Orkater maximaal te steunen. Dat betekende toch nog een korting van circa 100.000 euro ten opzichte van de periode ervoor. Door de ingrijpende bezuinigingen van de rijksoverheid en terugtrekkende provinciale en gemeentelijke overheden ontstond er een andere dynamiek binnen de podiumkunsten. Orkater had bijvoorbeeld plannen ontwikkeld waarvan de partner "onder de zaaglijn" terecht kwam, waardoor Orkater de risicodragende partij werd. De afgenomen draagkracht, voornamelijk van de coproducerende orkesten en ensembles, haalde de financiële rek uit menig productie. Dat de plannen toch van de grond zijn gekomen is te danken aan kleine en grote publieke en private fondsen die substantieel op projectbasis bijsprongen.

Orkater wordt gesteund door het Fonds Podiumkunsten door zowel de commissie theater als de commissie muziektheater (samen 35%) en door de Gemeente Amsterdam (20%). De opbrengsten komen verder uit publieksinkomsten (21%), publieke fondsen (4%), private fondsen (4%), uitleen personeel (9%), vergoedingen coproducenten (5%) en verhuur van faciliteiten en technisch materiaal (2%). De belangrijkste zakelijke doelen, zoals gesteld in het ondernemingsplan 2013-2016, zijn gehaald: het handhaven van de eigen inkomstenquote op 37%, werven van meer private fondsen en werven van steun van particulieren. In 2013 en 2014 realiseerde Orkater een eigen inkomstenquote van gemiddeld maar liefst 41,4%.

Op het gebied van projectmatige fondsenwerving, zowel privaat als publiek zijn goede resultaten geboekt. De coproducties, zoals met Het Balletorkest, Via Berlin en Cello8ctet Amsterdam, werden door deze ondersteuning mogelijk gemaakt. Mede dankzij de fondsbijdragen konden alle coproducties binnen de begroting worden afgesloten. Het talentontwikkelingsprogramma Orkater/De Nieuwkomers wordt ondersteund door zogenaamde Adoptieouders, particulieren die hun betrokkenheid o.m. tonen door hun financiële bijdragen.

Cultural Governance

Om tegemoet te komen aan de wijze waarop Orkater werd bestuurd is in de zomer van 2013 het bestuurlijke model van Orkater gewijzigd. Niet langer wordt er gewerkt volgens het bestuursmodel, maar volgens het raad-van-toezichtmodel. Hierbij zijn de algemeen directeur en de zakelijk leider beiden directeur/bestuurder geworden en wordt de Raad van Toezicht gevormd door de leden van het voormalige bestuur. Met name de positie van de zakelijk leider komt hiermee in lijn met de al geldende bedrijfscultuur. Directie/bestuur en de Raad van Toezicht van Orkater volgen de aanbevelingen zoals die zijn vastgelegd in de Code Cultural Governance. Zo kwam de Raad van Toezicht in 2015 zonder directie/bestuur bij elkaar voor een uitgebreide zelfevaluatie.

Culturele Diversiteit - Tweerichtingsverkeer

Gelijke rechten zijn verankerd in de Nederlandse grondwet. Gelijke kansen niet. Dat geldt ook voor de podiumkunsten. Onderwijs, individuele capaciteiten en talenten zijn medebepalend voor de kansen. Maar ook de sociale, etnische of culturele achtergrond, bepaalt hoe makkelijk je je plek veroverd als acteur of musicus, als publiciteitsmedewerker of programmeur.

In 2011 werd een groep jonge makers uit het netwerk van het Bijlmer Parktheater de mogelijkheid geboden om in het kader van Orkater/De Nieuwkomers presentaties te ontwikkelen voor een grote nieuwkomersdag in het Bijlmer Parktheater. Voor veel van hen was Orkater “een onbekende groep uit het centrum”. Cultuurverschillen en gebrek aan kennis van elkaars werkveld zorgden ervoor dat op het verder in veel opzichten geslaagde evenement slechts enkele makers uit Zuidoost te zien waren. Omdat het niet geworden was waar Orkater en het Bijlmer Parktheater op hadden gehoopt, werden de banden juist aangehaald en werd er gewerkt aan een andere aanpak.

Tweerichtingsverkeer wordt het motto. De wil om samen een voorstelling te maken en het streven van het Bijlmer Parktheater om zelf meer te gaan produceren komen samen in de productie *Woiski*, waarin beide partijen gelijkwaardig optrekken in het artistieke proces; script, casting en vormgeving. De samenwerking is een uitgelezen mogelijkheid voor Orkater om een divers publiek te bereiken. Los daarvan staat de expertise van Orkater ten dienste van het Bijlmer Parktheater bij het tot stand brengen van hun “productiepoet”. In de ontwikkeling van het jonge makers traject van het Bijlmer Parktheater zal Orkater als alliantiepartner de komende jaren betrokken zijn.

In het kader van Orkater/De Nieuwkomers werd de voorstelling *A girl goes Doo Doo Doo* van Dionne Verweij, Nita Kersten, Gery Mendes, Francesca Pichel en Esther Duysker geselecteerd, muziektheatermakers die kleur brengen in het huidige ensemble. *De Onzichtbare Man* is een voorstelling die inhoudelijk bijdraagt aan het debat over culturele diversiteit. Het persoonlijke verhaal van vormgever Michiel Voet over de vreemdeling die hij in zijn atelier ontmoet zet het publiek aan het denken over cultuurverschillen, vluchtelingen en illegaliteit. De voorstelling blijft op het repertoire en zal spelen op binnen- en buitenlandse festivals. Likeminds is voor Orkater/De Nieuwkomers een partner in het scouten van cultureel divers talent. Samen worden potentiële nieuwkomers geïntroduceerd bij Orkater.

Publieksbenadering

De economische crisis heeft er bij de cultuursector ingehakt. Het publiek koopt minder kaarten. Theaters nemen minder voorstellingen af. De buitenproportionele bezuiniging van 2013, maar vooral de manier waarop deze bezuinigingen werden gerechtvaardigd, heeft het imago van kunst beschadigd. Het effect is vooral buiten de randstad pijnlijk merkbaar. Dat tij is niet door één gezelschap of één theater te keren. Collectieve promotie en samenwerking met de theaters staan bij Orkater hoog op de agenda.

Met een relatief kleine staf en beperkte middelen wordt een groot publiek bereikt. De sterke reputatie maakt Orkater aantrekkelijk voor de beste acteurs en muzikanten, voor coproductanten en theaters. Producties van Orkater worden gezien, (h)erkend, gevolgd en gerecenseerd in alle relevante dag- en weekbladen, op radio en tv en op het internet. De gemiddelde waardering is hoog. Desondanks is het aantal bezoekers gedaald met zo'n 7%. Het publiek is in toenemende mate onvoorspelbaar; waar vroeger al na de abonnementsverkoop duidelijk was in welke steden er extra publiciteit nodig was, worden de meeste kaarten nu in de weken voorafgaand aan de speeldatum verkocht. Extra publicitaire inspanningen moeten over meer plekken verdeeld worden en zijn daardoor minder doelgericht en effectief. Theaters ontberen tijd en/of budget voor voorstellingsgerichte campagnes. Voor de zogenaamde one-night-stands, waar de tournees van Orkater doorgaans uit bestaan, is vrijwel nooit meer ruimte voor buitenverspreiding van affiches, voorstellingsadvertenties en gerichte acties. Orkater werkt juist daarom intensiever dan ooit samen met de publiciteitsafdelingen van de theaters en blijft steeds op zoek naar wegen om zonder of met weinig budget de voorstellingen in de regio onder de aandacht van het publiek te brengen. In 2014 evalueerde Orkater de samenwerking rondom *Op de Bodem* met de marketingafdelingen van een groot aantal schouwburgten. Uit dit onderzoek kwam duidelijk naar voren dat deze actieve samenwerking zeer gewaardeerd werd door de medewerkers van de theaters.

De reguliere publiciteit richt zich primair op landelijke aandacht, algemene naamsbekendheid en imago met het idee dat iedere voorstellingscampagne bijdraagt aan de naamsbekendheid van Orkater. Omgekeerd draagt deze weer bij aan het publieksbereik per productie, waarbij de onvoorspelbaarheid, het avontuurlijke (iedere productie is immers volledig nieuw) lang werd beschouwd als een "unique selling point". Publieksonderzoeken bij de grote zaalvoorstelling *Op de Bodem* en de Nieuwkomersvoorstelling *Gloria* tonen aan dat het merendeel van de bezoekers op de naam Orkater afkomt en dat men eerder Orkatervoorstellingen bezocht heeft. Recent inventariserend publieksonderzoek op basis van verkoopgegevens uit o.a. Publiek.nl wijst echter uit dat in een aantal theaters (waaronder Stadsschouwburg Groningen) een aanzienlijk deel van het publiek steeds vaker bestaat uit incidentele bezoekers. Een publieksgroep die blijkbaar eerder op schrijver, titel, onderwerp of spelers afkomt en niet perse op het merk Orkater. In 2016 zal dit onderzoek verder worden uitgewerkt om meer te weten te komen over het merk Orkater en het keuzegedrag van het Orkaterpubliek. Ondertussen is vast te stellen dat de uiteenlopende formaties en verschijningsvormen (grote zaal, kleine zaal, locatie, coproductie, nieuwkomers) enerzijds vragen om een sterk productiegerichte publiciteitsvoering, anderzijds om een helderdere definiëring van de identiteit van Orkater. Een mini-expositie met informatie over het gezelschap en de komende voorstellingen gaat voortaan met de producties mee op reis naar de festivals en andere locaties.

Op basis van de plannen verwacht Orkater in de periode 2017-2020 een publiekstoename van 10%. Grote coproducties in langere series zoals in het Amsterdamse Bostheater en *Lost in the Greenhouse* in het kader van Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 maken dit tot een realistische inschatting.

Publieksbinding

Orkater bedient vrijwel het hele speelveld en speelt de facto voor een breed publiek. Samenwerkingen met Amsterdam Sinfonietta en Micha Hamel bereiken het klassieke muziek publiek en coproducties met het Amsterdamse Bos en het Bijlmer Parktheater halen de banden aan met het diverse Amsterdamse publiek. Het schouwburgpubliek wordt met voorstellingen als *Julius Caesar* bediend van jonge makers. Binding met het publiek wordt bereikt met o.a. randprogrammering die achtergrond en verdieping biedt bij de voorstellingen, zoals inleidingen in theaters, waarbij Orkater ervoor kiest deze door de makers zelf te laten verzorgen. Dit directe contact met de makers wordt erg gewaardeerd en draagt bij aan publieksloyaliteit. Er

worden regelmatig gastsprekers uitgenodigd om thema's of achtergronden van voorstellingen verder te verdiepen en zowel de maker als het publiek, anders te laten kijken naar dat wat op het toneel gebeurd is.

Met bezoeken aan middelbare scholen en het geven van kijkjes achter de schermen zoekt Orkater verbinding met jong publiek. De komende jaren gaat Orkater jongeren actief betrekken bij het theatervak in brede zin met workshops spel, muziek, decor, kostuums e.d. Jongeren worden ook ingezet om mee te denken over de publiciteit en het bereiken van een jong publiek.

Marketingmiddelen

Orkater gebruikt een uitgebreide mix van middelen om producties onder de aandacht te brengen. De online marketing speelt hierin een prominente rol. In 2012 werd een online marketeer aangetrokken en een nieuwe website ontwikkeld. De doelen op het gebied van social media zijn ruimschoots gehaald. De vernieuwde website trekt gemiddeld meer dan 4000 bezoekers per maand. Met bijna 19.000 bezoekers is Orkater het meest gevolgde gesubsidieerde gezelschap op Facebook. Online wordt er voorstellingsmuziek gedeeld op Bandcamp met ruim 5000 luisteraars per jaar. Artistieke foto's worden op Instagram gepubliceerd. OrkaterTV neemt bezoekers mee backstage. Orkater richt zijn blik ook op bewegingen buiten de culturele sector. In 2015 is Orkater een pilot aangegaan met het internationale Meltwater, een bedrijf dat zich richt op het verzamelen van alle online zichtbaarheid en het mogelijk maakt online en offline artikelen te bundelen en vergelijken. Orkater staat vooraan als het gaat om nieuwe initiatieven op het gebied van collectieve promotie en onderzoek. Zo ging Orkater als eerste partner in zee met Scènes, Public, Cultuurstekkie en de pilot van Publiek.nl.

5. Spreiding

Het reizende gezelschap

Een stadsgezelschap zonder reisverplichting kan tot grote hoogte stijgen. Johan Simons bewees het in Gent en München. Dat een groot gezelschap zijn internationale ambities waarmaakt door het reizen in eigen land te beperken, bewijst Ivo van Hove met Toneelgroep Amsterdam. Deze voorbeelden moeten de beleidsmakers hebben geïnspireerd bij de herinrichting van het subsidiestelsel in 2013. Met de invoering van de basisinfrastructuur (BIS) werd het accent verlegd naar de stadsgezelschappen. Ondertussen staat het land tot in de verste hoeken vol met prachtige theaters, die baat hebben bij bespeling door de grote gezelschappen. Orkater staat stevig in de traditie van het reizende gezelschap en zoekt juist deze theaters op. Samen met het Bijlmer Parktheater worden met de voorstelling *Woiski* ook theaters opgezocht met een niet-traditioneel-Nederlands publiek.

Orkater werkt vanuit standplaats Amsterdam. Het vindt daar een groot publiek en het grootste deel van de acteurs en musici woont in de hoofdstad. Werken vanuit Amsterdam maakt kwalitatief hoogwaardige producties betaalbaar voor de provincie. Een Amsterdamse gezelschap dat nationaal aan de weg timmert, gaat niet alleen maar voor de speelbeurten. Het gaat samenwerkingen buiten de standplaats aan, die interessant zijn voor de ontwikkeling van het gezelschap zoals met Oerol, Theater aan het Spui in Den Haag en De Lawei in Drachten. In de periode 2017-2020 staat o.a. *Lost in the Greenhouse* op de agenda, een grote muziektheaterproductie over arbeidsmigratie in het kader van Leeuwarden Culturele Hoofdstad 2018 in de kassen ten westen van de Friese hoofdstad. Met grote en kleine, complexe en laagdrempelige producties speelt Orkater in schouwburgen, op locatie, in vlakkevloertheaters en op festivals door het hele land. Een aanzienlijk deel van de voorstellingen wordt buiten de standplaats gespeeld. Orkater zoekt het publiek op, waar het zich ook bevindt. Het resulteert in langjarige relaties met theaters en hun publiek van Groningen tot Maastricht.

6. Bijdrage talentontwikkeling

Talent

Talentontwikkeling is voor Orkater een conditio sine qua non, of het nou gaat om bestaand talent of nieuw talent. De lijnen waarlangs het gezelschap zorg draagt voor de ontwikkeling van dit talent zijn divers. Orkater kiest voor een in alle opzichten evenwichtige samenstelling van het artistieke, technische en productionele personeel. Daarin is het aantrekken van jonge vakmensen vanzelfsprekend. Orkater ziet het als zijn plicht kennis en ervaring te delen. In alle geledingen wordt jaarlijks ruimte gemaakt voor substantiële stages en het biedt repetitieruimte, werkplaats, advies of coaching aan nieuw en/of niet draagkrachtig talent in de overtuiging dat dit leidt tot nieuwe samenwerkingen, ideeën en producties. Het paradepaard is het talentontwikkelingsprogramma Orkater/De Nieuwkomers.

Orkater/De Nieuwkomers

“Nieuw talent kan onder de paraplu van een ervaren en goed gefaciliteerd gezelschap optimaal tot wasdom komen” en “net afgestudeerde acteurs en musici stimuleren muziektheater te maken” waren de oorspronkelijke drijfveren van het in 2007 gestarte programma. In de uitwerking van het plan kwamen er nog een paar bij: het betrekken van de theaters bij selectie van de plannen, hoge eisen stellen aan inhoudelijke én ambachtelijke kwaliteit, alles richten op het tot stand brengen van een productie, met de grootst mogelijke artistieke vrijheid, maar wel volgens professionele maatstaven. Belangrijke sleutel tot succes zijn de alliantiepartners: Theater Bellevue Amsterdam, Rotterdamse Schouwburg, Toneelschuur Haarlem, De Verkadefabriek Den Bosch, Theater a/h Spui Den Haag, Taqa Theater de Vest Alkmaar, Theater De Verbeelding Purmerend, Stadsschouwburg Utrecht, Theater De Lieve Vrouw Amersfoort, Jonge Harten Festival, Amsterdamse Bostheater, De Parade, Oerol en Over het IJ Festival. Als geen ander zijn zij op de hoogte van de actuele artistieke ontwikkelingen. Zij dragen kandidaten aan, adviseren bij de selectie en bieden de nieuwkomers een podium.

Orkater/De Nieuwkomers heeft tot doel nieuwe muziektheatermakers op weg te helpen als onafhankelijke makers (Susies Haarlok, Via Berlin, Goldmund) of op te nemen in het gezelschap zelf (The Sadists, Lars Doberman). Na het Nieuwkomerstraject kan een coproductie met Orkater een goede tussenstap zijn op weg naar volledige zelfstandigheid.

Muziek en theater samenbrengen kan vanuit tekst, muziek of beeld, vanachter de tekentafel of al improviserend, gestuurd door vorm of inhoud. Selectie van de aangeboden projecten vraagt om ervaring en deskundigheid, maar vooral ook openheid ten opzichte van nieuwe ideeën en samenwerkingen. In het kader van Orkater/De Nieuwkomers worden er per seizoen gemiddeld twee muziektheaterproducties uitgebracht. De projecten worden na ruggenspraak met alliantiepartners en eigen makers geselecteerd.

Vaste makers van Orkater zijn nauw betrokken bij het hele proces. Voor de pas afgestudeerde componist, regisseur, acteur/zanger of producent is het inspirerend om te werken met mensen die hun sporen hebben verdiend. Door hun betrokkenheid en kritische houding voelen makers zich gesteund en serieus genomen.

De intensieve samenwerking biedt Orkater inzicht in de mogelijkheden van de nieuwe makers, die op hun beurt leren hoe je een begroting opstelt, voorstellingen verkoopt, publiciteit voert, publiek aanspreekt en talent ontwikkelt, kortom, hoe je professioneel werkt. Orkater/De Nieuwkomers is voor de nieuwe makers geen garantie voor succes, maar dat pas afgestudeerde makers kwalitatief hoogwaardige producties kunnen maken is mede te danken aan de ervaren en bevlogen organisatie. Orkater/De Nieuwkomers onderscheidt zich door dat de makers de ruimte krijgen zichzelf te ontwikkelen onder professionele voorwaarden en biedt daarbij maatwerk. Jonge makers zetten aan het begin van hun carrière grote stappen. Het proces van het maken van de voorstelling wordt stap voor stap gerealiseerd. Daardoor kan er per keer besloten worden

welke plek, coach of repetitieperiode ervoor zorgt dat de voorstelling op het juiste moment, op de juiste plek, voor het juiste publiek gespeeld wordt. Deze vrijheid is noodzaak voor De Nieuwkomers. Na een succesvol traject hebben de jonge makers iets toegevoegd aan de ontwikkeling van het muziektheater en hebben zij een stap in hun carrière gezet.

Vanzelfsprekend zijn de nieuwkomers van het kunstenplan 2017-2020 nog niet bekend. Enkele recent geselecteerden zijn wel te zien in het kunstenplan 2017-2020. De schrijvers/performers Iona Daniel en Rineke Rosenboom gaan met *Rumspringa* (werktitel) met de band *Shaking Godspeed* op Oerol 2016 in première. De theatertour is in 2017. De samenwerking met het label van de band, *Suburban Records*, maakt dat er nieuwe publieksgroepen en podia kunnen worden bereikt. Dionne Verweij, Nita Kersten, Gery Mendes, Francesca Pichel en Esther Duijsker maken bij Orkater in de komende periode hun nieuwkomersvoorstelling over een zwarte achtergrondzangeres tegen de achtergrond van The Civil Rights Movement.

Het muzikale talent van Orkater/De Nieuwkomers heeft zich gebundeld in het Nieuwkomers Orkest. Hiermee werven zij o.a. particulieren die hen financieel willen ondersteunen, de zogenaamde Adoptieouders.

Waar mogelijk gaat Orkater/De Nieuwkomers op zoek naar coproducties. Zo was er vorig jaar een coproductie met Korzo, Nederlands grootste dansproducent. Maar ook voor Nieuwkomers die het traject bij Orkater doorlopen hebben is een coproductie een perfecte stap naar zelfstandigheid. Zowel bij Via Berlin als Goldmund is gebleken dat het op deze manier het opgebouwde niveau zowel artistiek als zakelijk gezien gehandhaafd en verbeterd kon worden. Deze constructie zorgt er ook voor dat het Nieuwkomerstraject niet een eenmalige productie oplevert waarna makers weer “terug bij af” zijn. Orkater/De Nieuwkomers is een duurzame plek waar makers een eigen plek opbouwen in de podiumkunstensector.

De begroting van Orkater/De Nieuwkomers omhelst jaarlijks ruim 20% van de totale Orkater begroting. Orkater vraagt daarvan 39% (Cie Theater 122.200 euro/Cie Muziektheater 72.700 euro) aan bij het Fonds Podiumkunsten voor de bijdrage talentontwikkeling. Vanuit de structurele bijdrage van het Amsterdams Fonds voor de Kunst wordt 15% aangewend t.b.v. Orkater/De Nieuwkomers. Daarnaast bestaat de begroting voor 23% uit bijdrages van private fondsen. De Adoptieouders zorgen voor een bijdrage van gemiddeld 1%. De publieksinkomsten bedragen gemiddeld 22% per jaar. De basis van Orkater/De Nieuwkomers is het maken van twee voorstellingen per jaar. Maar er gebeurt veel meer. Er wordt onderzoek verricht, muziek gecomponeerd en er worden scripts ontwikkeld. Daarnaast gaan nieuwkomersvoorstellingen naar de grote zaal en het buitenland en stromen Nieuwkomers door binnen Orkater of geven hun midcareer vorm door een eigen gezelschap te beginnen en als eerste stap met Orkater te coproduceren. Het traject van een Nieuwkomer bij Orkater bestaat niet alleen uit het maken van een voorstelling, maar zorgt ook voor een groot netwerk van o.a. makers, programmeurs en pers.

De voorstellingen van Orkater/De Nieuwkomers worden geproduceerd met inachtneming van de CAO Theater en Dans, want zeker tegenwoordig is “the drive” om iets te maken groter dan dat er mogelijkheden zijn. Binnen Orkater/De Nieuwkomers moet de nieuwe maker binnen budget en onder professionele voorwaarden hun voorstelling maken.

7. Toelichting op begroting, dekkingsplan en kengetallen

De Cijfers

Zowel de directe opbrengsten, bijdragen uit private middelen als de activiteitenlasten fluctueren per kalenderjaar. Dit houdt verband met de grootte van de geplande producties, het aantal speelbeurten en de verschillen in garantiesommen per productie. De begroting van 2018 heeft een grotere omvang dan de jaren 2017, 2019 en 2020, vanwege de productie *Lost in the Greenhouse* in het kader van Leeuwarden Culturele Hoofdstad. Een zeer omvangrijk locatieproject waar veel uitgaven en inkomsten mee gemoeid zijn. De meerkosten die deze productie met zich meebrengt (ca. 1 mln.) worden gedekt door publieks-, sponsor-, overige opbrengsten en bijdragen uit private middelen. Onlangs is de eerste toezegging ter hoogte van 400.000 euro al ontvangen. Voor 2017, 2019 en 2020 is de verwachte omzet ruim 2,9 mln. euro, voor 2018 ruim 3,9 mln. euro.

Om het technische team te versterken is er een vaste technicus aan de begroting toegevoegd. De beheerslasten behelzen, gemiddeld over 4 jaar, 24% van de totale lasten. Circa de helft van de huisvestingslasten heeft betrekking op 'activiteiten' omdat de huisvesting van Orkater naast kantoorruimte ook uit repetitieruimtes en een decoratelier bestaat. Hierdoor hoeft er geen externe repetitieruimte gehuurd te worden en worden alle decors binnenshuis vervaardigd. Inkomsten m.b.t. de huisvesting worden gegenereerd door de verhuur van ca. 1/3 van het vloeroppervlak aan twee bedrijven. De eigen inkomstenquote die wordt nagestreefd is 43% gemiddeld over 4 jaar.

Na de ervaringen van de afgelopen jaren is besloten qua private financiering alle tijd en energie te steken in het werven van private fondsen en niet van sponsors. Alleen in uitzonderlijke gevallen, als een productie zich hier bij uitstek voor leent, zal hiervan af worden geweken. Zo staat in de begroting van 2018 een bedrag bij sponsorinkomsten opgenomen voor *Lost in the Greenhouse*.

In de meerjarenbegroting 2017-2020 is rekening gehouden met een prijsstijging en stijging van arbeidsvoorwaardenkosten van 2% per jaar (cumulatief). Dit laatste is noodzakelijk om een verantwoord en passend arbeidsvoorwaardenbeleid te kunnen (blijven) voeren, hetgeen een belangrijke voorwaarde is om de professionaliteit in de sector te borgen. N.B. De hoogte van het percentage is mede gebaseerd op loonkostenramingen van het CPB, DNB en AWWN en gaat uit van de aanname dat er in de planperiode geen economische recessie zal plaatsvinden.

Aan de commissie theater van het Fonds Podiumkunsten wordt een bijdrage gevraagd van € 733.200, aan de commissie muziektheater € 436.200 en aan het Amsterdams Fonds voor de Kunst € 610.390.